

UTENRIKSKRONIKK ved dr. Arne Ording.

10. mai for tre år siden overfalt den tyske krigsmakt uten varsel Nederland og Belgia. Fire dager senere blev den nederlandske arme tvunget til å kapitulere, og siden brøt tyskerne gjennom de franske stillinger ved Sedan, noe som blev innledningen til Dunkerque og Frankrikes kapitulasjon. Den britiske flåte var herre på havene og det britiske flyvåpen kvalitativt bedre enn Tysklands. Men den britiske hær var meget svak etter Dunkerque. Churchill uttalte etterpå at det ikke var godt å si hvorledes det var gått hvis Hitler til det tidspunkt hadde satt alt inn på en invasjon. Storbritannia var imidlertid også truet av en annen fare. Mange ventet at Hitler vilde åpne en stort anlagt offensiv mot Midtøsten. Den allierte arme her stod under fransk kommando. Fra først av håpet man i Storbritannia at den franske arme i Midtøsten vilde fortsette kampen, men det viste seg at den fulgte Petains opfordring. Storbritannias hær på dette sted kom derfor bare til å bestå av et par divisjoner, og de hadde få tanks, lite artilleri og meget få fly. Derfor dem stod den italienske arme som var mange ganger sterkere både med hensyn til mann og materiell. Den italienske øverstkommanderende, Graziani, var en forsiktig herre, og det lyktes Wavell å gi ham inntrykk av at de britiske styrker var langt sterkere enn tilfelle. Først i september begynte italienerne å bevege sig fremover. Til den tid hadde den åttende arme mottatt forsterkninger, blandt annet Storbritannias eneste mekaniserte divisjon. Det var en dristig beslutning, som avgjorde Nord-Afrikas skjebne. Wavell innledet så et overraskende angrep mot de fiendtlige styrker, og italienerne led det knusende nederlag ved Sidi el Barani. Wavell erobret hele Cyrenaika. I mellomtiden hadde andre tropper besatt hele det italienske kolonirike i Øst-Afrika.

I februar 1941 sendte tyskerne Rommel og det tyske Afrikakorps til Libya, og de allierte blev drevet tilbake. I april og mai samme år erobret tyskerne Jugoslavia, det greske fastland og Kreta og satte i gang intriger i Tyrkia og Iran. Begge de siste land forblev imidlertid under britisk kontroll. Hitlers planer blev forsinket på grunn av den uventede motstand på Balkan. Men den viktigste grunn til at han ikke gikk til noen storoffensiv i Midtøsten var at han hadde fått andre og mere ærgjerrige planer. Han vilde slå Sovjetsamveldet før han vendte sig mot det britiske verdensrike.

Krigen i Libya bølget frem og tilbake. Tyskerne hadde fordel av kortere forsyningslinjer så lenge de hadde herredømmet i luften mellom Tunis og Sicilia, og det kom en jevn strøm av forsyninger til Rommel. Men størstedelen av de tyske stridskrefter var bundet på Østfronten. Den allierte arme i Egypt blev sterkere etterhvert, og den blev overlegen i luften. Sommeren 1942 gjorde Rommel et siste dristig fremstøt og kom helt til El Alamein. Men general Auchinleck stanset ham. Han foretok et nytt fremstøt, men han hadde overvurdert sine egne krefter og undervurdert motstanderen. Den åttende arme hadde nu mottatt store forsterkninger både av menn og materiell, og den var desidert overlegen i luften. Da Rommel 31 august åpnet et nytt angrep, blev han slått tilbake med betydelige tap. Dette slag var vendepunktet i kampen om Nord-Afrika. Men den allierte ledelse sørget for at resultatet ikke blev utnyttet av krigspropagandaen. Montgomerys eneste bekymring var nemlig at Rommel skulde forstå hvor stor de alliertes overlegenhet var og trekke sig tilbake før de allierte var ferdig med sine forbedringer. Generalen var sikker på at man da kunde slå hans Afrika-korps helt. Planen lyktes delvis. Rommel blev stående ved El Alamein i de følgende uker, og det tyske Afrikakorps undgikk med nød og neppe å bli ødelagt da Montgomery gikk til offensiv. Tyskerne måtte foreta et langt tilbaketog. De slag som har vært utkjempet i Nord-Afrika i vinter har ikke vært annet enn større baktroppsaksjoner. Rommel gjorde intet forsøk på å stanse den åttende arme før Mareth-linjen. I mens var amerikanske tropper blitt landsatt i Algier og Marokko. Dette var det første store fellesforetagende som de allierte har satt ut i livet. Den oprinnelige plan skyltes Roosevelt. 500 handelskip og 350 krigsskip blev brukt til transporten. Foretagendet blev gjennomført etter planen. Tyskerne svarte med å rykke inn i det uokkuperte Frankrike og sende tropper til Tunis. Det lyktes ikke for de allierte å besette Tunis før tyskerne hadde satt sig fast. Tyskerne hadde også her fordel av kortere forsyningslinjer så lenge de hadde lokalt herredømme i luften. De allierte hadde meget lange forsyningslinjer, avstanden mellom deres baser var stor, jernbanene var smalsporet og hadde lite materiell, og veiene var næsten ufremkommelige etter regnværet i vinter. Det tok adskillig tid før de allierte kunde få utbygget sine flyplasser. De styrker som holdt akselmaktene stanger i vinter i fjellene i Tunisia var i virkeligheten forbausende fåtallige. Da de allierte hadde fått frem sine tropper og flyplassene var i orden gikk den åttende arme til angrep og omgikk Mareth-linjen, og første arme rykket frem mot Tu-

nis langs de to dalfører Pont du Fahs og Medjez el Bab. De hårde kamper krevet betydelige ofre, men til slutt kunde første arme trenge ned på slettelandet. 7 mai rykket mekaniserte avdelinger inn i byen Tunis, og on halv time senere erobret amerikanske tropper Bizerte. Det siste vakte adskillig forbauselse fordi denne flåtehavn var meget sterkt befestet, og var også beregnet på å kunne forsvares fra landsiden. Man hadde ventet at aksmakterne vilde forsøke å holde byen så lenge som mulig. Det ser ut til at amerikanerne på denne front er kommet overraskende på fienden, og han har funnet ut at det er umulig å holde en isolert by mot en overveldende overmakt i luften. Aksetroppene mellom Bizerte og Tunis overgav sig uten betingelser. Nu står bare de 50.- 70 000 mann på Bon-halvøya under våpen. Halvøya har små havner og få og dårlige flyplasser. Den er blokkert av den britiske flåte og utsatt for ustanselige luftangrep. Det ser ut til at aksen har oppgitt ethvert håp om å få evaluert større troppetall.

Kampen om Tunis er tyskernes største nederlag etter Stalingrad. I alt er tatt mere enn 50 000 fanger, og over 80 000 er falt. Den betegner avslutningen på kampen om Nord-Afrika, hvor aksetroppene i alt har mistet 700 000 mann. Seiren har stor moralsk betydning. Aksemaktenes propaganda anslår en dyster tone med makabre sørgemarsjer som etter Stalingrad. De alliertes seiersvilje er styrket, ikke minst fordi felttoget er et eksempel på samarbeide mellom tropper fra tre forskjellige allierte nasjoner. Seiren har gjort et sterkt inntrykk i de ikke krigførende land i Middelhavet og av de okkuperte land ikke minst i Frankrike. Den bringer vesentlige strategiske fordeler. De alliertes skipsfart vil fritt kunne bruke veien gjennom Middelhavet til Østen. Store troppemasser og mange skip er frigjort, og enhver som kaster et blikk på kartet vil se at de kan brukes til meget.

Et medlem av den britiske regjering uttaler at kampene i Nord-Afrika har vært av et forholdsviss beskjedent omfang. Men de allierte går til nye store oppgaver med en flåte som behersker havene, et flyvåpen som er herre i luften og en velutrustet og seiersvant arme. Stillingen er meget forandret siden mai 1940. (11. 5. 43.)

Nyheterne fra London tirsdag kveld:

Nordafrika. Det offisielle kommunike fra det allierte hovedkvarter i Nordafrika i dag melder at tyskernes og italienernes motstand på Cap Bon-halvøya i Tunis nå bryter fullstendig sammen. Fangetallet øker for hver time. De britiske tropper har avskåret halvøya fra nord til syd, og har okkupert byene Soliman, Grombalia og Menzel bou Zolfa. De er brønt inn i utkantene av Hammamet på sydsiden av halvøya. Øya Pantelleria, dokkene i Palermo og flyplasser på Sicilia er på ny blitt bombet. Langs kysten av Cap Bon-halvøya har den britiske marine utfoldet en livlig virksomhet. Flere mindre fiendtlige fartøyer som forsøkte å komme vekk er blitt senket. En tysk general, den 8de i de siste dager, er blitt tatt tilfange da han forsøkte å slippe unna i en liten båt i Tunisbukta. Han ble fisket opp av britiske gaster. Følgende generaler er tidligere blitt tatt til fange: Fritz Carusse, Borowitz, som ledet den 15. panserdivisjon, Friedrich Weber, som var sjef for den 34. infanteridivisjon, von der Fehr, generalmajor Georg Neuper, generalmajor Bassenger, generaløyntnant Carl Bulowius. - Den britiske visestatsminister har gitt en oversikt over de britiske tap i de siste kamper. I den siste fase av felttoget har den første og den åttende britiske arme tilsammen tapt 10860 mann i døde, sårede og savnede. - General Giraud har sendt ut en proklamasjon i Tunis om at de allierte styrker vil gjenopprette et fransk styre i Tunisia. - Churchill har sendt et lykkønskningstelegram til de alliertes øverstkommanderende i Nordafrika, general Eisenhower der det blant annet heter at den fullkomne forståelse som har hersket mellom de allierte og de franske forbundsføleer har vist seg å være et sikkert grunnlag for seiren. - En medarbeider skriver om de stadige allierte luftangrep mot øya Pantelleria at hundrevis av allierte fly i de siste to dager har angrepet øya. Øya er mer en viktig flybase enn en flåtebase, men det er betegnende at under de siste angrep av allierte bombefly mot øya forsøkte ingen italienske jegerfly å gå opp og stanse angrepene. Etter besettelsen av Tunisia har øya ingen betydning for italienerne, men på de alliertes hender betyr den en øket fare for det italienske fastland.

Spansk megling? Utenriksminister Eden ble i Underhuset i dag spurt om general Francos tale nylig som antydte muligheten av fredsforhandlinger mellom de kjempende stater. Eden uttalte at de allierte ikke har interesse av noe forsøk på megling. Storbritannias svar på ethvert meglingsforsøk er betingelsesløs overgivelse.

Russland. Russerne har hatt ny framgang i retning av Novorossikk.

17. mai vil i år bli feiret som de norske nazisters 10-års jubilæumsdag. Vi må vise forrederne vår forakt for all deres gjerning. Vi gjentar at alle gode nordmenn må holde seg unna festlighetene. Ingen må vise seg ute mellom kl. 19 og kl. 24.

Vi gjentar at boikotten av Nationaltheatret og Det norske teatret fremdeles står ved makt. I n g e n må besøke disse to teatres forestillinger.